

Vurdering av aktsomhet i HIM IKS - Åpenhetsloven

Haugaland Interkommunale Miljøverk IKS, HIM, følger lov om virksomheters åpenhet og arbeid med grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold (åpenhetsloven).

Innledning

Lovens formål (§1) er som følger: «Loven skal fremme virksomheters respekt for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i forbindelse med produksjon av varer og levering av tjenester, og sikre allmennheten tilgang til informasjon om hvordan virksomheter håndterer negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold.»

Aktsomhetsstandarden i åpenhetsloven bygger på FN's retningsgivende prinsipper for ansvarlig næringsliv og menneskerettigheter (UNGP) og OECD sin veileder for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv:

I tråd med formålet om å fremme større åpenhet om risiko rundt menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold, pålegges HIM IKS å offentliggjøre en redegjørelse om aktsomhetsvurderingene. Denne skal minst inneholde:

- En generell beskrivelse av virksomhetens organisering, driftsområde, retningslinjer og rutiner for å håndtere faktiske og potensielle negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold
- Opplysninger om faktiske negative konsekvenser og vesentlig risiko for negative konsekvenser som virksomheten har avdekket gjennom aktsomhetsvurderinger
- Opplysninger om tiltak som virksomheten har iverksatt eller planlegger å iverksette for å stanse faktiske negative konsekvenser eller begrense vesentlig risiko for negative konsekvenser, og resultatet eller forventede resultater av disse tiltakene

Dette dokumentet er utarbeidet for å oppfylle HIM IKS sin plikt til å redegjøre for aktsomhetsvurderinger. Dokumentet skal oppdateres årlig innen 30. juni. Det vil også bli oppdatert ved vesentlige endringer i virksomhetens risikovurdering.

HIM IKS sin tilnærming til grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold

Generelt

HIM henter avfall fra ca 30 000 abonnenter og 4 000 fritidsboliger i eierkommunene Bokn, Etne, Haugesund, Tysvær og Vindafjord. Innbyggerne kan i tillegg benytte seg av HIM sine tre miljøparker/stasjon samt mobil innsamling av avfall noen ganger i året. På Toraneset Miljøpark i Skjold og Årabrot Miljøpark i Haugesund drives ulike avfallsaktiviteter primært knyttet til husholdningsavfall. Selskapet avsluttet nettopp deponietappe 1 og har tatt i bruk deponietappe 2 på Toraneset Miljøpark. Deponiene som mottar i hovedsak næringsavfall. I tillegg har HIM et hagekomposteringsanlegg på Årabrot.

HIM er Miljøfyrtårnsertifisert og har følgende visjon: *HIM skal tilby miljøvennlige, brukervennlige og kostnadseffektive ordninger for avfall og slam til innbyggerne og virksomheter på Haugalandet.*

HIM sine verdier er forkortet **FREM:**

Forbilde

Rettferdig

Engasjert og samfunnsansvarlig

Miljø- og klimabevisst

Organisering

HIM er et interkommunalt selskap (IKS) eid av kommunene Bokn, Etne, Haugesund, Tysvær og Vindafjord. Representantskapet er HIM sitt øverste organ. Representantskapet består av tolv medlemmer, fire fra Haugesund og to fra hver av de andre eierkommune. En selskapsavtale/vedtekt mellom HIM og eierkommunene er øverste styrende dokument.

HIM har et profesjonelt styre bestående av 7 medlemmer, og en ledergruppe bestående av administrerende direktør og 4 avdelingsledere. Leder for utvikling, kommunikasjon og miljø er ansvarlig for at kravene i Åpenhetsloven etterleves.

Retningslinjer og rutiner for håndtering av risiko

HIM har et ansvar for å forvalte ressursene i avfallet på en forsvarlig måte. Vi jobber kontinuerlig for å minske klimaavtrykket vårt, og å minimere utslipp til luft, vann og jord. Vi følger FN sine retningsgivende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter og OECD sine retningslinjer for ansvarlig næringsliv. Vår overordnede tilnærming for å oppfylle vår forpliktelse til å respektere grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold styres gjennom vårt arbeid med bærekraft. Dette omfatter både egen virksomhet og leverandørkjeden. HIM ønsker å knytte seg tettere til FNs bærekraftsmål ved å konkretisere hva bedriften kan bidra med innen noen aktuelle områder.

FNs BÆREKRAFTSMÅL

HIM har valgt å ha spesiell fokus på følgende mål/områder:

7 Ren energi for alle: HIM ønsker å benytte energigjennvinningsanlegg med stor effektivitet og som i tillegg leverer fjernvarme. De kommende årene vil HIM vurdere utslippsfrie/miljøvennlige maskiner og kjøretøy ved utskiftninger og/eller nyanskaffelser. I tillegg benyttes deponigass til oppvarming av bygg på Årabrot, og det vurderes andre klimavennlige oppvarmingsmetoder i nye bygg.

8 Anstendig arbeid og økonomisk vekst: HIM ønsker å bidra til en profesjonell og moderne avfallsbransje og har klare krav knyttet til lønn o.l. i anbudsdokumenter. Internt i HIM er det flere målsettinger om å tilby et sikkert og trygt arbeidsmiljø. I tillegg tilbyr HIM læreplasser i både gjennvinnings- og kontorlaget.

11 Bærekraftige byer og samfunn: God avfallshåndtering bidrar til å sikre bærekraftige byer og samfunn. HIM bidrar til dette med gode løsninger og effektiv logistikk for å sikre forsvarlig avfallshåndtering med minst mulig klimaavtrykk.

12 Ansvarlig forbruk og produksjon: HIM sørger for gode sorterings- og innsamlingsløsninger og gjenvinning av råvarer og ikke minst ved å ha bruktbuikk og Skattkamre som bidrar til ombruk og lavere forbruk.

13 Stoppe klimaendringene: Ved å løfte ressursene oppover i avfallspyramiden, fra deponi og forbrenning til materialgjenvinning og gjenbruk, bidrar HIM til lavere klimaavtrykk gjennom redusert uttak og produksjon basert på jomfruelige råvarer. HIM produserer hagekompost og driver et deponi av høy kvalitet. I tillegg jobber vi kontinuerlig med å sikre en effektiv og miljøvennlig logistikk og har som mål å kjøpe flere utslippsfrie kjøretøyer og maskiner fremover. HIM ble i 2020 tildelt Klimasatsmidler for å utrede bygging av klimavennlige bygg på Årabrot og i 2023 for å utrede økt gjenbruk på Haugalandet.

14 Liv under vann: HIM sørger for innsamling og bidrar dermed til mindre forurensning til vann/sjø. Vi er aktive medlemmer av strandryddeaksjonen og drifter HIM et deponi med god kontroll på sigevann og utslipp til sjø.

15 Liv på land: Ved å drifte et moderne hagekomposteringsanlegg bidrar HIM til å hindre spredning av fremmede arter.

17 Samarbeid for å nå målene: HIM samarbeider aktivt med eierne våre, KAV, Avfall Norge, Samfunnsbedriftene med flere.

System for håndtering av informasjonsplikten

HIM har rutine for mottak og behandling av henvendelser i Kundeserviceavdelingen, og det er informasjon i dette dokumentet om hvor man sender henvendelser knyttet til åpenhetsloven.

Funn og tiltak

Gjennom aktsomhetsvurderingen har vi kartlagt eventuelle negative konsekvenser og vesentlig risiko. Ut fra dette har vi utarbeidet tiltak for å beregne risiko.

Vesentlige risikoområder i vår egen virksomhet og tiltak for å beregne risiko

HIM følger norsk lovverk for helse, miljø og sikkerhet på arbeidsplassen, og for likestilling og fravær av diskriminering. Våre etiske retningslinjer og arbeidsreglement setter tydelige rammer for hvordan vi forventer at ansatte opptrer mellom kollegaer og ut mot eksterne. Alle skal behandles med respekt og verdighet.

Vi har vurdert det slik at vi ikke har noen områder internt med risiko for negative konsekvenser eller vesentlig risiko opp mot menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold. HIM som arbeidsgiver styres etter et omfattende lovverk og tariffavtale som sikrer arbeidsforholdene til de ansatte. Vi har tydelige og kjente retningslinjer i forhold til etikk, likestilling, mangfold og varsling. Følgende tema diskuteres årlig med tillitsvalgte:

- Gjennomgang av varslingsrutiner
- Bruk av deltidsstillinger og innleie
- Lønn

I forbindelse med årlig medarbeidersamtale skal de etiske retningslinjene gjennomgås. HIM sitt HMS- og internkontrollsystem er også et årlig tema i HIM sitt styre.

Vesentlige risikoområder i leverandørkjeden

Anskaffelses-/innkjøpsprosedyren beskriver våre forventninger til leverandører på samme måte som vi har for våre ansatte. Alle skal behandles med respekt og verdighet, de skal opptre seriøst og aktsomt for å unngå skader og negative konsekvenser for mennesker og miljø.

For aktsomhetsvurderingen ble det lagt opp til en risikovurdering av leverandørene. Ut fra prinsippet om vesentlighet ble det valgt å vurdere leverandører med et årlig kjøpsomfang fra HIM på over nasjonal terskelverdi for klassisk sektor, dvs. 1,4 mill. kroner pr. år. I 2024 utgjorde dette 5 leverandører. Leverandørene ble vurdert som lav, middels eller høy risiko, basert på bransje, HIM sin kunnskap om leverandøren, samt kjennskap til bakenforliggende leverandørkjede.

Resultatet av denne aktsomhetsvurderingen ga disse resultatene, samt følgende planlagte tiltak:

Resultat av aktsomhetsvurdering med oversikt over planlagte tiltak

Risikokategori	Antall leverandører	Planlagte tiltak/andre kommentarer
Lav	5	HIM innhentet egenerklæringsskjema ved signering av kontrakt
Middels	0	Ingen handling
Høy	0	Ingen handling

Dersom leverandører vurderes i risikokategori middels eller høy, vil videre oppfølgingstiltak bli vurdert ut fra hvilke svar/tilbakemeldinger HIM får når vi ber om ytterligere opplysninger.

Tiltak for å begrense risiko i leverandørkjeden

Gjennom våre anbudsdokumenter kommuniserer vi våre forventninger om at leverandørene følger retningslinjene basert på FN- og ILO konvensjoners krav til arbeids- og menneskerettigheter.

Hvis det oppdages brudd på menneskerettigheter og grunnleggende standard for anstendig arbeid hos leverandør eller underleverandører, eller vesentlig risiko for slike brudd, skal vi informeres omgående. Dette kravet er inkludert i våre kontrakter med leverandører, og alle leverandørene må fylle ut et skjema om at de ikke har brudd på menneskerettigheter i innkjøpsammenheng. Dersom det avdekkes potensielle eller faktiske brudd i leverandørkjeden, skal dette følges opp gjennom dialog med den aktuelle leverandøren. Brudd som ikke adresseres innen rimelig tid, kan føre til suspensjon/terminering av kontrakt.

Implementering

Vi implementerer vår forpliktelse til grunnleggende menneskerettigheter i tråd med 'aktsomhets-hjulet' for ansvarlig næringsliv, anbefalt av OECD og som påpekt i åpenhetsloven. Dette innebærer:

- Øverste ansvar ligger hos selskapets ledelse og styre
- Alle ansatte skal gjøres oppmerksom på våre forpliktelser og sin rolle i å bidra til gjennomføring
- Vi gjennomfører aktsomhetsvurderinger for vår leverandørkjede og aktsomhetsvurderinger av våre leverandører skal gjennomgås årlig
- Vi skal fra 2023 ha rutiner for regelmessige aktsomhetsvurderinger og rapportering i tråd med Åpenhetsloven
- Vi skal følge opp informasjon om negative konsekvenser og vesentlig risiko for ansatte og andre berørte av vår virksomhet

Kontakt

For spørsmål om denne redegjørelsen og vår tilnærming til grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold, send en e-post til post@him.as og merk med "Åpenhetsloven".